

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร
กับการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี

The Relationship Between Participatory Management of Administrators
and Internal Quality Assurance Work in Colleges under the Office of
the Vocational Education Commission in Chonburi Province.

ณัฐจิรา ประมาพันธ์

นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธนบุรี E-mail: Natjeerapook@gmail.com

มังกร หิริรักษ์

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธนบุรี E-mail: mangkorn_h@yahoo.com

Natjeera Pramaphan

Student, Master Educational Administration, Thonburi University

Mongkorn Hariruk

Lecture, Master Educational Administration, Thonburi University

รับเข้า : 4 กันยายน 2567

แก้ไข : 28 กันยายน 2567

ตอบรับ : 2 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี 2) ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน และครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 282 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยจำแนกตามตำแหน่ง และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .932 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการ

วิเคราะห์ หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Coefficient of Correlation)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา ส่วนด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับต่ำ กับงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษา การประกันคุณภาพภายใน
การอาชีวศึกษาศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the level of participatory management of administrators in colleges under the Office of the Vocational Education Commission in Chonburi Province, 2) study the implementation of internal quality assurance work in colleges under the Office of the Vocational Education Commission in Chonburi Province, and 3) examine the relationship between participatory management of administrators and internal quality assurance work in colleges under the Office of the Vocational Education Commission in Chonburi Province. The sample consisted of 282 administrators and teachers from private vocational colleges under the Office of the Vocational Education Commission in Chonburi Province for the academic year 2023. By means of stratified random sampling, classified according to location. and confidence value (Reliability) of the entire questionnaire was equal to .932. Data were collected using a questionnaire, and the relationship between participatory management and internal quality assurance was analyzed using Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient.

The research findings revealed that: 1) The overall level of participatory management of college administrators under the Office of the Vocational Education Commission in Chonburi Province was very high. When analyzed by individual aspects, the highest average was in participation in evaluation, followed by participation in decision-making, with participation in implementation having the lowest average. 2) The overall implementation of internal quality assurance work in colleges under the Office of the Vocational Education Commission in Chonburi Province was very high. When analyzed by individual aspects, the highest average was in the development of educational institution plans, with the lowest average in the establishment of educational standards. 3) There was a statistically significant positive correlation at the 0.01 level between participatory management of administrators and internal quality assurance work in colleges under the Office of the Vocational Education Commission in Chonburi Province, although the correlation was low.

Keywords: Participatory management, Educational institution administrators, Internal quality assurance college administrator, vocational education

บทนำ

การบริหารจัดการสถานศึกษาผู้บริหารต้องกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้วิธีการบริหารจัดการที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามศักยภาพและสถานศึกษานั้น การให้อิสระในการดำเนินการด้วยตนเอง จะทำให้เกิดความคล่องตัวสามารถพัฒนาเปลี่ยนแปลงได้ทันต่อเหตุการณ์ และเพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางการศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญ ในการบริหารงานของสถานศึกษา ให้บรรลุตามเป้าหมาย ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีเทคนิค และวิธีการบริหารหลากหลายรูปแบบ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงาน ในหน้าที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงสุด และเกิดผลสำเร็จขององค์กร การปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องใช้ ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะนำสถานศึกษาบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา การเป็นผู้บริหารมืออาชีพจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะเฉพาะ และอาศัยกระบวนการบริหาร ที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและทุกฝ่ายทุกสถาบัน ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษาและการบริหารโดยใช้คณะบุคคล ตลอดจนทั้งนำการบริหารโดยอาศัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้วยการเปิดโอกาส ให้ผู้ร่วมงานทุกคนแสดงออกถึงแนวคิดต่าง ๆ แต่คงไว้ซึ่ง

เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่การเริ่มคิด การวางแผนการนำไปปฏิบัติและการประเมินผล รวมทั้งได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน การบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อและความยึดมั่นของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย โดยการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และทิศทางมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา (ทำนอง ภูเกิตพิมพ์, 2551)

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้ เนื่องจากตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 กำหนดไว้ในมาตรา 45 ระบุไว้ว่า ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องประกาศระดับมาตรฐานการศึกษาของตนเองตามบริบทของโรงเรียน และให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยหนึ่งในมาตรฐานที่สำคัญที่ทุกโรงเรียนต้องมีคือ มาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน โดยเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งยังมีมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมาตรฐานเหล่านี้เป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องประกาศ เพื่อเป็นการประกันการจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ การประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาไปสู่คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างจริงจัง ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ทำให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสของประชาชนที่จะได้รับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน (สำนักงานมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2555)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาอาชีวศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ ที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ คำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพและวิชาการ ได้จัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาใช้เป็นแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ที่จะนำไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการประเมินคุณภาพภายในเป็นส่วน

หนึ่งของการบริหารจัดการเพื่อให้ทราบขีดความสามารถในการจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และนำผลการประเมินไปแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการหรือการประเมินตนเองของสถานศึกษาที่กระทำโดยบุคลากรภายในหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นหลัก จะสะท้อนภาพความสำเร็จที่ชัดเจนทั้งในด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ช่วยในการปรับปรุงพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายและไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเองให้พร้อมที่จะรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สำนักงานมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2555) และจะเห็นได้ว่า การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุด มีความรู้และทักษะที่แข็งแกร่งและเหมาะสม เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูง ในการจัดการศึกษานั้นผู้บริหารมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีการกำกับ ติดตาม ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากร ได้รับการพัฒนาความสามารถของตน และสามารถนำความรู้มาพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งทักษะการของผู้บริหารนอกจากที่จะสำคัญมากแล้ว การบริหารสถานศึกษาจะสำเร็จได้ต้องมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี เพราะระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับของวงการศึกษากับบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชาการ ข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ และสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และเป็นแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี

2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน และครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวนประชากร 958 คน จาก 24 วิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างมาจากประชากรโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยจำแนกตามตำแหน่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Taro Yamane, 1973) ได้จำนวน 282 คน ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling)

ตำแหน่ง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้อำนวยการ	24	7
รองผู้อำนวยการ	70	21
ครู	864	254
รวม	958	282

ที่มา : ข้อมูล อศจ. จังหวัดชลบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff ประกอบด้วย 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3. การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและรับผลประโยชน์ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษา
2. การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา
3. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา
4. การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
5. การติดตามผลการดำเนินการ
6. การรายงานผลการประเมินตนเอง

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรง (Validity) ความถูกต้องของเนื้อหา (Content) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์มาวิเคราะห์หาค่า IOC (Index of item Objective Congruence) โดยทุกข้อคำถามมีค่ามากกว่า 0.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์หาค่า IOC เรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 30 ชุด วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach Alpha Coefficient) ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .932 โดยค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร มีค่าเท่ากับ .945 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ .846

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กับสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี แต่ละแห่งด้วยตนเอง
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
4. เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืน จึงตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนที่สมบูรณ์จำนวน 282 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
5. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

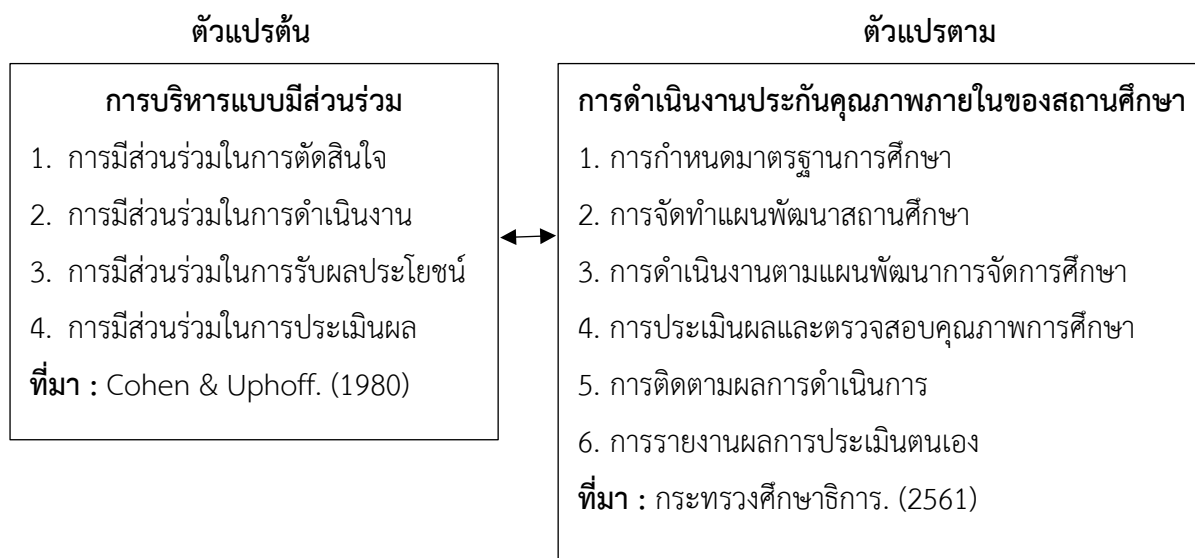
1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) โดยการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร และการดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2561) สามารถแสดงกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี

(n = 282)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.58	0.54	มากที่สุด
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.55	0.55	มากที่สุด
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและรับ ผลประโยชน์	4.55	0.56	มากที่สุด
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.52	0.56	มากที่สุด
รวม	4.55	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.54) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.55) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.56)

2. ผลการศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 3 ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี

(n = 282)

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา	4.57	0.54	มากที่สุด
2. ด้านการติดตามผลการดำเนินการ	4.56	0.54	มากที่สุด
3. ด้านการรายงานผลการประเมินตนเอง	4.54	0.57	มากที่สุด
4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	4.54	0.55	มากที่สุด
5. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา	4.52	0.54	มากที่สุด
6. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา	4.51	0.56	มากที่สุด
รวม	4.54	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.54) รองลงมาได้แก่ ด้านการติดตามผลการดำเนินการ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.54) ส่วนการกำหนดมาตรฐานการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.56)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับการ

ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี

(n = 282)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (X)	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (Y)						
	การกำหนดมาตรฐานการศึกษา	การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา	การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัด	การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ	การติดตามผลการดำเนินการ	การรายงานผลการประเมินตนเอง	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของ
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	.228**	.028	-.050	.007	-.044	-.080	.047
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	.232**	.078	.054	-.004	-.036	-.116	.085
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและรับผลประโยชน์	.263**	.055	.107	.016	-.118*	-.041	.115
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	.276**	.035	-.019	.042	-.026	-.012	.120*
ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโดยรวม	.443**	.515**	.569**	.531**	.478**	.330**	.138*

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม (X) กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (Y) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อยู่ในระดับต่ำ (0.138)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายตามลำดับของผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อมีการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล การตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและรับผลประโยชน์ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งผลงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกร ทิตยวงษ์ (2556) เช่นเดียวกับ งานวิจัยของ ชัยอนันท์ แก้วเงิน (2563) ที่พบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้งภาพรวมและรายด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานต่อไป

2. ระดับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการติดตามผลการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินการตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการตามมาตรฐานการศึกษาทั้ง 3 ด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาในแต่ละปี เพื่อให้เป็นรูปธรรม ครูและบุคลากรจะได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน และสถานประกอบการ ซึ่งผลงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิมา ทาสุนิทร์ (2564, หน้า 82)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่า

ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับต่ำ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากการดำเนินงานของสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู และบุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน แต่ด้วยจำนวนบุคลากรในแต่ละสถานศึกษามีภาระงานทั้งงานสอน และงานบริหาร ซึ่งอาจจะทำให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ทางสถานศึกษาให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เปิดโอกาสและให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ แต่ด้วยภาระงานและเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อนงค์ อาจจทอง และปริญญา มีสุข (2558, หน้า 153 - 163) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิดา ชัยสุภวัฒน์ (2559, หน้า 55 - 60) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ขอเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ชัดเจน ทำเป็นคำสั่งแต่งตั้ง และมีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ เป็นสำคัญ

1.2 จากผลการวิจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ขอเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรมีการกำกับดูแลให้มีการรายงานอย่างต่อเนื่อง และนำระบบสารสนเทศมาเข้ามาช่วยในการจัดเก็บข้อมูลในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.3 จากผลการวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ขอเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจร PDCA เข้าร่วมในการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแนวคิด ทฤษฎี การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มาใช้ในงานวิจัยกับการบริหารงานด้านวิชาการ หรือด้านกระบวนการบริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของแต่ละฝ่ายในสถานศึกษา เนื่องจากการระดมทรัพยากรทางด้านงบประมาณและด้านการบริหารจัดการการศึกษาเป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งของความสำเร็จ

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา กับบุคลากรในสถานศึกษา จะได้นำไปปรับประยุกต์ให้เหมาะกับสถานศึกษาแต่ละแห่งและเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความแตกต่างกัน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. พริกหวานกราฟฟิค.
- กมลชนก ศรีวรรณ. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชัยอานนท์ แก้วเงิน. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (การศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ชนิตา ชัยสุขวัฒน์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- จิราภา เพชรสงคราม. (2564). การมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชุติมา ทาสุนิทร์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน (การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการจัดการการอุดมศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- เดือนเพ็ญ ยลไชย. (2562). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ทำนอง ภูเกิดพิมพ์. (2551). แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน. สืบค้นจาก <http://gotoknow.org/blog/mathu/334443>
- ปรัชญา มานะวงศ์. (2564). การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขา มิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ (ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปฏิพล จำลอง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พิเชษฐ์ วายูวรรณ. (2550). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไศภิดา คล้ายหนองสรวง. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิริกร ทิตยวงศ์. (2556). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2555). มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555 เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.
- อนงค์ อัจจงทอง. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Rural development participation: Concept and measures for project design, implementation, and evaluation*. Cornell University.
- Likert, R. (1967). The method of constructing an attitude scale. In M. Fishbein (Ed.), *Attitude theory and measurement* (pp. 90–113). Wiley & Son.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper & Row.